

To już pewne! Będzie trudniej odzyskać pieniądze od dłużnika

Prezydent RP podpisał ustawę nowelizującą Kodeks cywilny. Jej głównym celem, jak wskazują pomysłodawcy tych zmian, jest zdyscyplinowanie uczestników obrotu gospodarczego, aby szybciej dochodzili swoich roszczeń. Co w praktyce oznaczać to będzie dla firm?

Nowelizacja obejmuje między innymi instytucję przedawnienia roszczeń majątkowych i terminów przedawnienia. Idea, która przyświeca zmianom jest polepszenie pozycji konsumenta, czyli takiej osoby fizycznej, która dokonuje z przedsiębiorcą, czyli firmą czynności prawnej, niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby. Z nowymi przepisami powinni zapoznać się także ci przedsiębiorcy, których dłużnicy prowadzą działalność gospodarczą.

6-letni ogólny termin przedawnienia roszczeń

Podstawowa zmiana dotyczy **skrócenia ogólnego terminu przedawnienia roszczeń z 10 do 6 lat**. Do tej pory termin 10 – letni był terminem podstawowym, od którego Kodeks cywilny przewidywał wyjątki, na przykład 3-letni termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz dla roszczeń o świadczenia okresowe np. czynsz. Wspomniany termin 3 – letni nie ulega zmianie. Czy to oznacza, że dla firm nic się nie zmieni? Nic bardziej mylnego.

Przede wszystkim, 10 – letni termin na dochodzenie roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu, sądu polubownego albo ugo-

dą teraz wynosić będzie lat 6. Po tym czasie nie będzie możliwe egzekwowanie roszczeń przysługujących wobec konsumentów. Co również istotne, jeśli zasądzone zostały odsetki do dnia zapłaty lub inne roszczenia okresowe, wówczas przedawniają się one w terminie 3, a nie 6 lat.

Co więcej, w pozwie konieczne będzie **oznaczenie daty wymagalności roszczenia w sprawach o zasądzenie roszczenia**, czyli w praktyce wskazanie, od kiedy biegnie termin przedawnienia, co w przypadku pewnej grupy roszczeń nie jest łatwe, zwłaszcza jeśli jest to kwestia sporna między stronami.

Zmiany w sposobie obliczania terminu przedawnienia

Po wejściu w życie nowelizacji, bieg terminów przedawnienia **kończy się będzie z upływem ostatniego dnia roku kalendarzowego**. Obecnie podobna regulacja funkcjonuje przy przedawnieniu zobowiązań podatkowych. Gwoli przykładu – jeśli chcielibyśmy dochodzić zwrotu korzyści z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia które nastąpi 20 czerwca 2018 roku, to termin przedawnienia dochodzenia roszczeń z tego tytułu upłynie z końcem 2024 roku, czyli tak naprawdę będziemy mieli 6,5 roku na dochodzenie swoich roszczeń. Na-

leży jednak pamiętać, że taka zasada liczenia nie będzie dotyczyła terminów przedawnienia krótszych, niż 2 lata – uznano bowiem, że w przypadku tak krótkich terminów nie byłoby zasadne ich wydłużenie w praktyce o kolejne miesiące. Ustawodawca nazywa powyższą zmianę ułatwieniami dla wierzycieli, jednak nowa regulacja wprowadza też wyjątki, na które niestety będzie musiał zwracać uwagę właśnie wierzyciel.

Duże zmiany dla firm posiadających przedawnione roszczenia względem konsumentów

Najbardziej istotną zmianą dla wierzycieli dochodzących roszczeń przed sądem jest to, że wraz z upływem terminu roszczenia przysługującego firmie przeciwko konsumentowi, **sąd z własnej inicjatywy i z mocy samego prawa ustali, czy dochodzone roszczenie nie jest przedawnione**. Do tej pory, to dłużnik musiał podnieść przed sądem zarzut przedawnienia, aby sąd uwzględnił go w wyroku. Pamiętajmy, że nowe zasady dotyczą wyłącznie roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów. Pomysłodawcy zmian twierdzą, że ma to być swoisty bat na firmy windykacyjne, które dochodziły przedawnionych roszczeń od konsumentów. Wielu z nich po prostu nie wiedziało, co to termin przedawnienia i że może on mieć zasadnicze znaczenie dla windykowania roszczeń przez wierzyciela.

Jak to zazwyczaj bywa, ustawodawca wprowadził i w tym zakresie pewien wyłom. W wyjątkowych przypadkach, jeśli wymagają tego tak zwane **względy słuszności, sąd może nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia**. O takich względach każdorazowo będzie decydował sąd biorąc pod uwagę to, ile czasu upłynęło od momentu, gdy roszczenie się przedawniło, w jakich okolicznościach do tego doszło, a także, czy na prze-

kroczenie tego terminu nie miało wpływu zachowanie samego dłużnika. Wierzyciel dochodząc przedawnionego roszczenia będzie jednak ryzykował przegranie sprawy ze względu na jej przedawnienie, choć w wyjątkowych sytuacjach może do tego nie dojść. Trzeba sobie również zdać sprawę z tego, że po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się takiego roszczenia wobec konsumenta, nie tylko na drodze sądowej, ale także poprzez windykację przedsądową.

Co z długami, które już teraz są wymagalne? Czy nowe prawo coś w tym zakresie zmienia?

Co do zasady zmienione regulacje nie mają pogorszyć sytuacji przedsiębiorców i w żaden sposób skrócić bieżących okresów przedawnienia. Jednak w przypadku konsumentów w istotny sposób uprzywilejowano ich jeśli chodzi o roszczenia już przedawnione i toczące się procesy. Otóż, jeśli w dniu wejścia w życie zmienionych przepisów dochodzone roszczenie przeciwko konsumentowi będzie już przedawnione, **wówczas stosujemy przepisy „nowe” czyli nastąpi niejako umorzenie zobowiązań konsumentów**, bowiem sąd z urzędu uwzględni przedawnienie.

Windykacja przedsądowa – o czym warto wiedzieć już dziś

Pod wszystkimi przedstawionymi wyżej zmianami kryje się przede wszystkim **wzmocnienie pozycji dłużnika – konsumenta**, który został przez legislatorów uznany za słabszą stronę stosunku gospodarczego i pozbawioną dostatecznej ochrony. Nowe regulacje nie wymagają od takiego dłużnika praktycznie żadnego działania, ponieważ nawet jego bierna postawa będzie skutkować uwzględnieniem przedawnienia z urzędu. Co to oznacza?

Dłużnicy coraz bardziej będą zatem zainteresowani przeciąganiem sprawy. **Firmy powinny uczulić swoich pracowników zajmujących się płatnościami od klientów, aby miały na uwadze nowe regulacje**. Pamiętajmy też, że bieg terminu przedawnienia można skutecznie przerwać i w ten sposób uchronić się przed przegraniem sprawy przedawnieniem. Firmy mogą skorzystać z wielu praktycznych możliwości, które prawo oferuje w tym obszarze.

Nie można też zapomnieć, że nowe regulacje przysporzą sądom dodatkowej pracy. Będą musiały badać każdorazowo przedawnienie w sporach przedsiębiorcy z konsumentem, co może **wydłużyć okres rozpoznawania spraw**.

Prezydent podpisał już ustawę nowelizującą. Obecnie znowelizowane przepisy czekają na ogłoszenie w Dzienniku Ustaw, a w życie wejdą po 30 dniach od ogłoszenia.

W kolejnym artykule przedstawię Państwu inne, również ważne dla firm zmiany, które mają zostać wprowadzone w Kodeksie cywilnym.

*Adwokat Maciej Krotoski
z poznańskiej Kancelarii M.KROTOSKI ADWOKACI
I RADCY PRAWNI Spółka komandytowa, Członek WKK*